

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อม ก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลและผลการปฏิบัติการพยาบาล ระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาล

The Relationship between Perceived Benefits of Pre-practice Preparation and Clinical Practice in Normal Labour Care of Nursing Students

วนิดา ขวเจริญพันธ์ *นิชดา สารถวัลย์แพศย์

Wanida chawajaroenpan* Nichada Santwanpas

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม จังหวัดนครพนม ประเทศไทย 10230

Boromarajonani College of Nursing, Nopparat Vajira, Thailand 10230

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม จังหวัด นครพนม ประเทศไทย 11000

Boromarajonani College of Nursing, Changwat Nonthaburi, Thailand 11000

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดกับผลการประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 192 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล แบบประเมินการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลและแบบประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและทดสอบความเที่ยง ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามเท่ากับ .92 และ .97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และสถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาล มีประโยชน์ในระดับมากและความคิดเห็นการประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด ส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ในระดับดี และยังมีบางทักษะที่ยังปฏิบัติได้ในระดับพอใช้ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลและการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลาง ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำไปวางแผนเพื่อพัฒนารูปแบบในการเตรียมความพร้อม ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ร่วมกับการฝึกทักษะ เพื่อช่วยเพิ่มความมั่นใจและทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อม ผลการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด

Abstract

This cross-sectional survey study aimed to assess the relationship between the perceived benefits of pre practice preparation and self-assessment in normal labour care practices of nursing students. Fourth year nursing students-2016 academic year-of two nursing colleges, located in Bangkok and vicinity areas, under jurisdiction of Praboromarajanok Institute were recruited into the study. The total number of the samples was 192. Self-administered questionnaire consisting of personal information, perceived benefits of pre-practice preparation, and normal labour care practice self-assessment was used for data collection. The instrument was validated by three relevant experts and field-tested for reliability which yielded Chronbach's alpha of 0.92, 0.97. Descriptive statistics and Pearson's correlation were used for data analysis.

Results showed that the samples perceived the benefits of the pre-practice preparation at good level and rated most of their labour care practices as good. It was found that the perceived benefits of pre-practice preparation were moderately and positively related to self-assessment labour care practices. Results of this study can be used to guide the improvement of the pre-practice preparation program to enhance analytical thinking and skills among the students to reinforce their confidence in providing effective labour care in the clinic.

Keywords : Preparation, Clinical Practice in Normal Labour Care

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมพยาบาลให้มีความรู้ ความสามารถทั้งในด้านวิชาการ และการปฏิบัติการพยาบาลตามลักษณะของวิชาชีพ ซึ่งวิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตและความปลอดภัยของผู้รับบริการ การเรียนทางด้านวิชาชีพการพยาบาลจึงเป็นการเรียนที่เน้นหนักทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในการศึกษาภาคปฏิบัตินักศึกษาพยาบาล ต้องปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการเรียนการสอนโดยเฉพาะการปฏิบัติการพยาบาลทางสูติศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกับการฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอื่น ในแผนกห้องคลอดเป็นภาวะที่ค่อนข้างวิกฤต ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความเครียดได้สูง วิชาที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาพยาบาลเป็นอย่างมากคือวิชาทางสูติศาสตร์ โดยเฉพาะในส่วนของ การขึ้นฝึกปฏิบัติห้องคลอดซึ่งเป็นวิชาเฉพาะทางที่นักศึกษาที่มีความเครียดในระดับสูงที่สุด¹ การเตรียมความพร้อมมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลก่อนฝึกภาคปฏิบัติในหน่วยห้องคลอด กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติการพยาบาลผู้คลอดปกติในระยะคลอดเป็นอย่างดี² และการได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกของนักศึกษาพยาบาล

นักศึกษามีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต และค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตสูงกว่าก่อนได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก³

ดังนั้นในการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด อาจารย์ผู้นิเทศจึงมีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนฝึกปฏิบัติจริง ในด้านการปฐมพยาบาลเกี่ยวกับคู่มือ และเกี่ยวกับแหล่งฝึก งานที่ได้รับมอบหมาย วัตถุประสงค์การเรียนรู้และการประเมินผล อาจารย์นิเทศจะสรุปความรู้ที่นักศึกษาควรทราบในการฝึกปฏิบัติ และสาธิตขั้นตอนต่างๆ กับหุ่นจำลอง เช่น การทำคลอดทารก การทำคลอดตรก และให้นักศึกษาสาธิตย้อนกลับรายบุคคล โดยจะมีขั้นตอนตามคู่มือ ของรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์¹ ซึ่งการเตรียมความพร้อมสามารถช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจก่อนฝึกปฏิบัติมากขึ้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ ก็ยังพบว่านักศึกษายังขาดความมั่นใจ และยังให้การพยาบาลผู้คลอดได้ไม่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้นิเทศนักศึกษาพยาบาลในห้องคลอด และมีการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด มีความสนใจศึกษาการรับรู้ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด และการนำผลการเตรียมความพร้อมไปใช้ปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งการรับรู้ประโยชน์เป็นการรับรู้ของบุคคล

ถึงผลดีที่เกิดขึ้นจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของตนเอง หรือของผู้อื่น⁴ มีการศึกษาพบนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนในห้องฝึกปฏิบัติทักษะทางการผดุงครรภ์มีประโยชน์และนำไปใช้ได้จริงในระดับมากถึงมากที่สุด ยกเว้นอุปกรณ์ที่ใช้ได้แก่ การตรวจภายในทางช่องคลอดที่นักศึกษาเห็นควรให้ปรับปรุง และนักศึกษาควรมีเวลาฝึกหัดถดถอยต่างๆ ในห้องฝึกปฏิบัติทักษะทางการผดุงครรภ์ให้มากขึ้น⁵ ซึ่งเมื่อนักศึกษารับรู้ถึงประโยชน์ของการเตรียมความพร้อม จะนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่ดี และผู้วิจัยจะนำผลการศึกษาในครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติด้านการพยาบาลสูติศาสตร์ให้มีคุณภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด และผลการประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด และผลการประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาล

คำถามการวิจัย

รับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาลอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2559 กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 3 วิทยาลัย โดยคัดเลือกให้เหลือ 2 วิทยาลัย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ จำนวน 129 และ 63 คน ตามลำดับ เนื่องจากทั้งสองวิทยาลัยมีบริบทการเตรียมความพร้อมใกล้เคียงกัน และผู้วิจัยได้สอน

และมีการเตรียมความพร้อมทั้ง² วิทยาลัยดังกล่าว

เครื่องมือในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล⁶
2. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น จากคู่มือการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์ 1
3. แบบประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด ผู้วิจัยได้นำไปตรวจสอบคุณภาพความตรงของเครื่องมือในด้านความตรงของเนื้อหา (content validity) ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยจริงโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพยาบาลมารดาทารกจำนวน 2 ท่าน อีก 1 ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงเนื้อหาให้มีความเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และหาความเที่ยงของการประเมินได้ค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามเท่ากับ .92 ส่วนเครื่องมือที่ดัดแปลง 6 ค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามเท่ากับ .97

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดหลักจริยธรรมในมนุษย์ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ เลขที่ COA 10/2560 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2560 โดยผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลในแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ ผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม หลังจากกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมตามแบบฟอร์มจริยธรรมในมนุษย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี เพื่อเก็บข้อมูล และนัดหมายประชุมกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจง

วัตถุประสงค์ และรายละเอียดของการศึกษาครั้งนี้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้จะต้องลงนามในเอกสารชี้แจง ผู้เข้าร่วมวิจัยและหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม 3 ส่วน โดยใช้เวลาประมาณ 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ความถี่
2. ความคิดเห็นของการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลและผลการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาลวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลและผลการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาลวิเคราะห์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 192 คน ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด พบว่าแหล่งฝึกมีความเหมาะสมทั้งในด้านจำนวน case ที่เพียงพอ ร้อยละ 78.2 เจ้าหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการปฏิบัติการพยาบาลร้อยละ 76.7 และมีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนร้อยละ 84.5

การรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาล พบว่าการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดทั้งด้านการให้คำแนะนำการจัดการเรียนการสอนและการสาธิต การปฏิบัติการพยาบาลมีประโยชน์ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย (3.45 และ 3.46 ตามลำดับ) ส่วนการรับรู้ประโยชน์ของนำคำแนะนำและการนำคำแนะนำไปใช้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ในระดับมากเช่นกัน (3.50 และ 3.40 ตามลำดับ) และการเห็นประโยชน์ของการสาธิตการปฏิบัติการพยาบาลและการนำไปใช้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ในระดับมาก (3.49 และ 3.45 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นของนักศึกษาในการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด

ความคิดเห็นของนักศึกษา	Mean	SD
ด้านการแนะนำการจัดการเรียนการสอน	3.45	0.40
- ประโยชน์	3.50	0.71
- การนำไปใช้	3.40	0.60
ด้านการสาธิต	3.46	0.55
- ประโยชน์	3.49	0.10
- การนำไปใช้	3.45	0.80

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด

พฤติกรรมกรปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด	Mean	SD
1. ชักประวัติทั่วไปของผู้คลอดได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.19	.53
2. ตรวจสอบสภาพร่างกายทั่วไปของผู้คลอดได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.06	.57
3. ประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการคลอดได้ครบถ้วนถูกต้อง	2.94	.62
4. ตรวจสอบอายุครรภ์ ท่าของทารก และตำแหน่งเสียงหัวใจทารกได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.34	.62
5. ประเมิน วินิจฉัยและเตรียมผู้คลอดเพื่อคลอดได้ครบถ้วนถูกต้อง	2.99	.59
6. ประเมินและดูแลผู้คลอดในการรับไว้ในห้องคลอดได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.09	.60
7. ตรวจสอบบันทึกการหดตัวของมดลูกได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.25	.60
8. สอนและแนะนำผู้คลอดในระยะต่างๆของการคลอดได้เหมาะสมกับสภาพของผู้คลอด	3.23	.64
9. แนะนำเรื่องวิธีการผ่อนคลายความเจ็บปวด และวิธีการเบ่งคลอดได้ถูกต้อง	3.37	.60
10. ดูแลให้ผู้คลอดได้รับความปลอดภัย ความสุขสบายทั้งด้านร่างกายและจิตใจเหมาะสมกับสภาพการดำเนินการคลอด	3.34	.59
11. ประเมินความก้าวหน้าของการคลอดได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.10	.63
12. เตรียมผู้คลอดสำหรับการคลอดทั้งร่างกายและจิตใจได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.26	.57
13. เตรียมเครื่องมือในการทำคลอดได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.30	.68
14. ทำคลอดศีรษะ ไหล่ ลำตัวทารก ได้ถูกต้องตามขั้นตอน ปลอดภัยทั้งมารดาและทารก	3.24	.63
15. ผูกและตัดสายสะดือได้ถูกต้อง	3.40	.62
16. บอกอาการและอาการแสดงของรกลอกตัว ทำคลอดรก และตรวจรกได้ถูกวิธีครบทุกขั้นตอน	3.24	.67
17. ประเมินการเสียเลือดหลังรกคลอดได้ถูกต้อง	3.19	.58
18. ประเมิน Apgar score ของทารกแรกเกิดใน 1 นาที และ 5 นาทีได้ถูกต้อง	3.14	.63
19. เช็ดตาทารกหลังคลอดทันทีและช่วย suction ได้ถูกต้อง	3.14	.63
20. ประเมินและตรวจร่างกายทารกแรกเกิดได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.20	.59
21. ตรวจสอบและประเมินสภาพแผลฝีเย็บหลังคลอดได้ถูกต้อง	3.06	.68
22. ดูแลผู้คลอดให้ได้รับความปลอดภัยและสุขสบายภายใน 2 ชั่วโมงหลังคลอดได้เหมาะสมตามสภาพ	3.40	.56
23. บันทึกและ/หรือ รายงานการปฏิบัติงานได้ครบถ้วนถูกต้องตามหลักวิชาการและตามความเป็นจริง	3.20	.61
24. ทำความสะอาดและเก็บเครื่องมือเครื่องใช้ได้เรียบร้อย	3.47	.58

ความคิดเห็นการประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด ส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ในระดับดี แต่มีบางทักษะที่ยังปฏิบัติได้ในระดับพอใช้ คือ ทักษะการประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการคลอดได้ครบถ้วนถูกต้องและการประเมิน วินิจฉัยและเตรียมผู้คลอดเพื่อคลอด ($M = 2.99, SD = .59$ และ $M = 2.94, SD = .62$ ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลและการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด ซึ่งแบ่งระดับความสัมพันธ์ดังนี้ น้อย $r = .10- .29$ ปานกลาง $r = .30 - .49$ และมาก $r = .50 - 1.07$ โดยการเตรียมความ

พร้อมนักศึกษาก่อนการฝึกปฏิบัติ แบ่งเป็นสองส่วนคือ การแนะนำการใช้คู่มือการจัดการเรียนการสอน และการสาธิตการปฏิบัติพยาบาลในระยะคลอด พบว่าการแนะนำการใช้คู่มือทั้งในด้านประโยชน์และการนำไปใช้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ และปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคะแนนประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด ($r = 0.276, p < .01$; $r = 0.313, p < .01$) ตามลำดับ ส่วนการสาธิตการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด ทั้งในด้านประโยชน์และการนำไปใช้ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคะแนนประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด ($r = 0.300, p < .01$; $r = 0.321, p < .01$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักศึกษาในการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด กับการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด

ตัวแปร	สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
ประโยชน์คู่มือ	0.276**	ต่ำ
การนำคู่มือไปใช้	0.313**	ปานกลาง
ประโยชน์การสาธิต	0.300**	ปานกลาง
การนำการสาธิตไปใช้	0.321**	ปานกลาง

** $p < .01$

สรุปและอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยจะอภิปรายใน 2 ประเด็นหลักตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด และผลการประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอดอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการให้คำแนะนำและการสาธิต มีการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนการสอนในห้องฝึกปฏิบัติการพยาบาลมีประโยชน์และนำไปใช้ได้จริงระดับมากถึงมากที่สุด⁵ แต่การนำไปใช้จะมีคะแนนต่ำกว่าการเห็นประโยชน์ของการเตรียมความพร้อม อาจเป็น

เพราะในสถานการณ์จริงของการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด มีความแตกต่างกับสถานการณ์ในห้องปฏิบัติการพยาบาล ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวต่อสถานการณ์ที่ผู้คลอดมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของความก้าวหน้าทางการคลอดและความเจ็บปวดจากการเจ็บครรภ์ ส่งผลต่อการนำความรู้และทักษะที่ได้รับเตรียมก่อนการฝึกปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์จริง แต่อย่างไรก็ตาม การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลมีความสำคัญ เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลที่ดีคือการสร้างบรรยากาศในห้องผู้ป่วยที่เอื้อต่อการเรียนรู้³ และการฝึกทักษะทางการผดุงครรภ์ให้มากขึ้น⁵ เพื่อให้เกิดความชำนาญ และมั่นใจในการนำไปปฏิบัติจริง

การประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาล ระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาลที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด พบว่านักศึกษามีทักษะในการดูแลผู้คลอดอยู่ในระดับดี แต่มีบางทักษะที่ยังปฏิบัติได้ในระดับพอใช้ คือ ทักษะการประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการคลอดและการประเมินวินัจฉัยและเตรียมผู้คลอดเพื่อคลอด อาจเนื่องจากทักษะดังกล่าว เป็นทักษะที่นักศึกษาต้องใช้การคิดวิเคราะห์และประเมินผู้คลอดเชื่อมโยงนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งในการเตรียมความพร้อมที่ผ่านมาอาจารย์จะเป็นผู้แนะนำเกี่ยวกับคู่มือการฝึกปฏิบัติและการพยาบาลในระยะต่างๆ ของการคลอด และสาธิตทักษะที่สำคัญตามคู่มือและการให้นักศึกษาสาธิตย้อนกลับ แต่ยังไม่ได้จัดเป็นสถานการณ์ที่ให้นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์ร่วมกับการปฏิบัติ ซึ่งมีรูปแบบการเตรียมความพร้อมหลายรูปแบบที่มีส่วนช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์เมื่อพบสถานการณ์จริง เช่น การใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง มีผลการศึกษาพบว่า ผลการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริงต่อการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยทำให้นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลหลังการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริงสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลก่อนการเตรียมความพร้อม⁶ และพบว่าการนำกรณีตัวอย่าง (case scenario) หรือการจำลองสถานการณ์ (simulation) ที่เสมือนจริง มาใช้ในการสอนในห้องฝึกปฏิบัติทักษะเพื่อให้ นักศึกษา คิด วิเคราะห์จะช่วยในการเรียนรู้ เพิ่มความ มั่นใจแก่นักศึกษา และช่วยแนะนำการเรียนเสมือนจริง บนหอผู้ป่วยได้ดี^{9,10}

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอด และผลการประเมินตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาล

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นในการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด และการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลระยะคลอด มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง แสดงว่านักศึกษาคิดว่า การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลทำให้นักศึกษามีความมั่นใจและสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ดีขึ้น เพราะการเตรียมความพร้อมช่วยพัฒนาความรู้ทั้งด้านทฤษฎี และทักษะการปฏิบัติของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี การเตรียม

ความพร้อมมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลก่อนฝึกภาคปฏิบัติในหน่วยห้องคลอดกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติผู้คลอดปกติในระยะคลอด² หลังการได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกของนักศึกษาพยาบาล นักศึกษามีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต และค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตสูงกว่าก่อนได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกและพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลที่ดี³

ดังนั้นการรับรู้ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล เป็นสิ่งสำคัญถ้านักศึกษารับรู้ประโยชน์และได้รับการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงสู่สถานการณ์จริง มีการฝึกฝนในห้องปฏิบัติการพยาบาลจนเกิดความชำนาญและมั่นใจ จะส่งผลให้นักศึกษามีความเครียดลดลง และสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัย

1. ได้ประเด็นที่นักศึกษายังปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดได้ไม่เพียงพอ เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2. นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาล ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ร่วมกับการฝึกทักษะ เพื่อช่วยเพิ่มความมั่นใจและทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การทำวิจัยต่อไป

1. ศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาล

2. พัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลให้มีหลากหลาย เพื่อช่วยเพิ่มความมั่นใจและทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

References

1. Sriboonpimsuay W, Srisutthipunphon S, Panich P. Stress and coping with stress prior to Labour care practices of third year nursing students, Boromarajonani College of Nursing Udorn Thani. *Journal of the Eastern University of Management and Technology*. 2016; 13 (2): 30-38. (in Thai)
2. Rungnoci N, Srisawang J. Effects of Self-improvement on intensive care knowledge and skills of nursing students. *Journal of Phrapokkiao Nursing College*. 2016; 27 (2): 29-38. (in Thai)
3. Cheaplamp S, Ampon K, Boonchuayruea P. Effects of Pre-clinical practice preparedness on knowledge and skills in critical care of nursing students, Phrapokkiao Nursing College, Chanthaburi. *Journal of Phrapokkiao Nursing College*. 2015.; 26 (2). (in Thai)
4. Becker M.H. *The health Belief Model and personal health behavior*. New Jersey: Slack. Thorofare. 1974.
5. Gerdprasert S, Phumonsakul S. Nursing students' and nursing instructors' opinions towards teaching-learning methods used in midwifery laboratory prior to labour care practice. *Rama Nurs J*. 2013. (in Thai).
6. Lertsakornsiri M, Deoisres W, Suwaree S. Factors Associated with the Performance of Clinical Practice in Obstetrics Nursing Among Nursing Students in Private Institutions. *Journal of Nursing Science & Health* .2012; 35 (2). (in Thai).
7. Cohen J . *A power primer*. *Psychological Bulletin*. 1992; 112(1)115-159
8. Jamjang S, et.al. Effects of Using Simulation-Based Learning for Preparation of Nursing Practicum on Perceptions of Self Efficacy in Performing Care in a Hospital. *Nursing. Journal of the Ministry of Public Health*. 2017; 27: 46-58. (in Thai)
9. McCallum, J. The debate in favour of using simulation education in preregistration adult nursing. *Nurse Education Today*. 2007; 27(8), 825–831.
10. Lambton, J., O'Neill, S. P., & Dudum, T. Simulation as a strategy to teach clinical pediatrics within nursing curriculum. *Clinical Simulation in Nursing*. 2008; 4(3), e79-e87.
11. Lertsakornsiri M. Stress and coping with stress of nursing students during labour care practices. *Kuakarun Journal of Nursing*. 2015; 22 (1): 7-16. (in Thai).
12. Lertsakornsiri M. The Relationships between Personal Factors, Environment Factors and Stress, Stress Management during Practice in Labor Room of Nursing Students at Saint Louis College. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2014; 15 (2): 270-279. (in Thai).